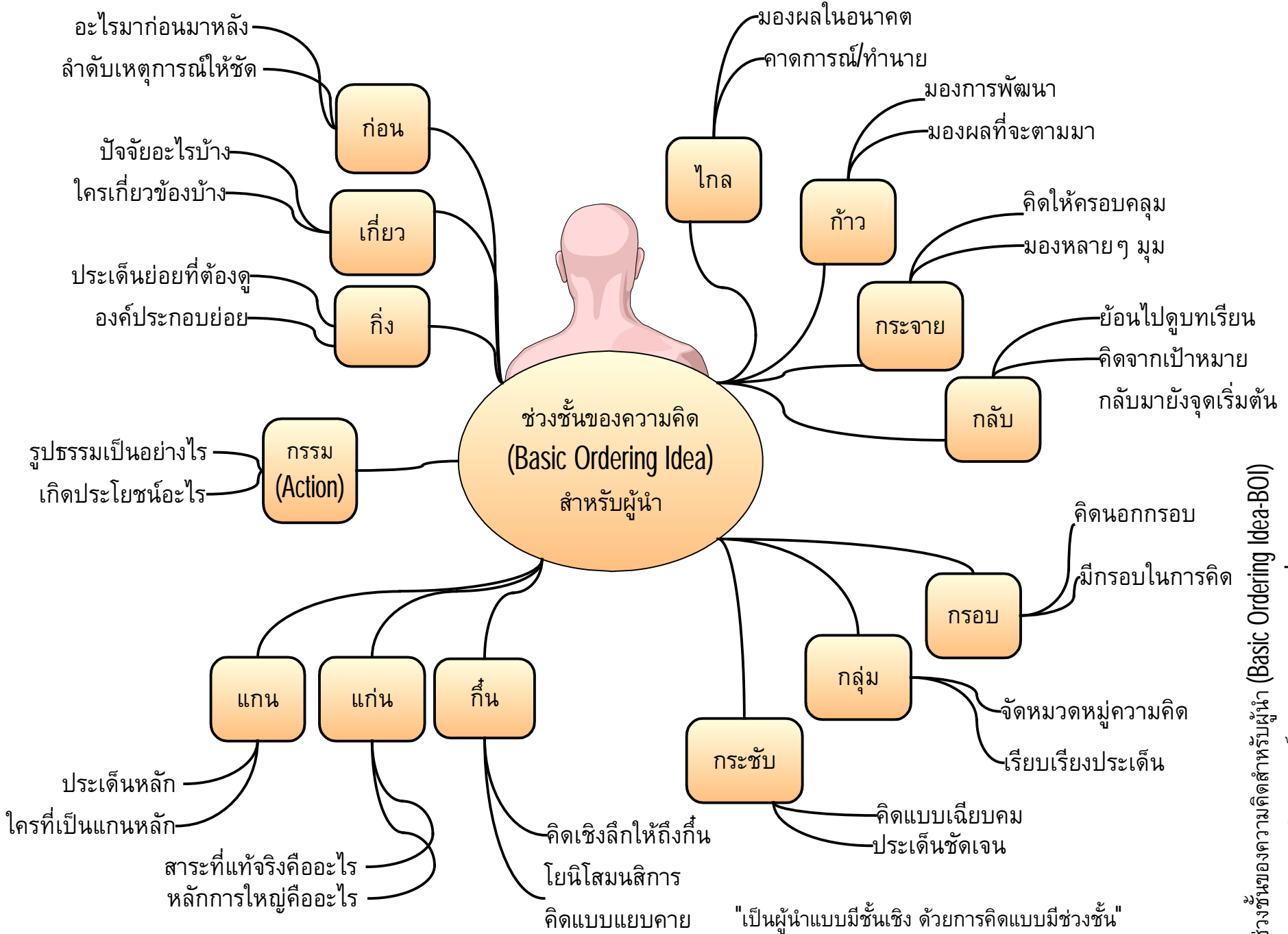

อ้างอิงจาก หลักสัปปริสธรรม 7 ประการในทางพุทธศาสนา (พระธรรมปิฎก)

เอกสารประกอบการบรรยาย "Leadership Development" การพัฒนาภาวะผู้นำ เกสิทธิ์ ดร. ประชาสรรค์ แสนภักดี ศูนย์ฝึกอบรมภูมิปัญญาสู่สากล - ขอนแก่น

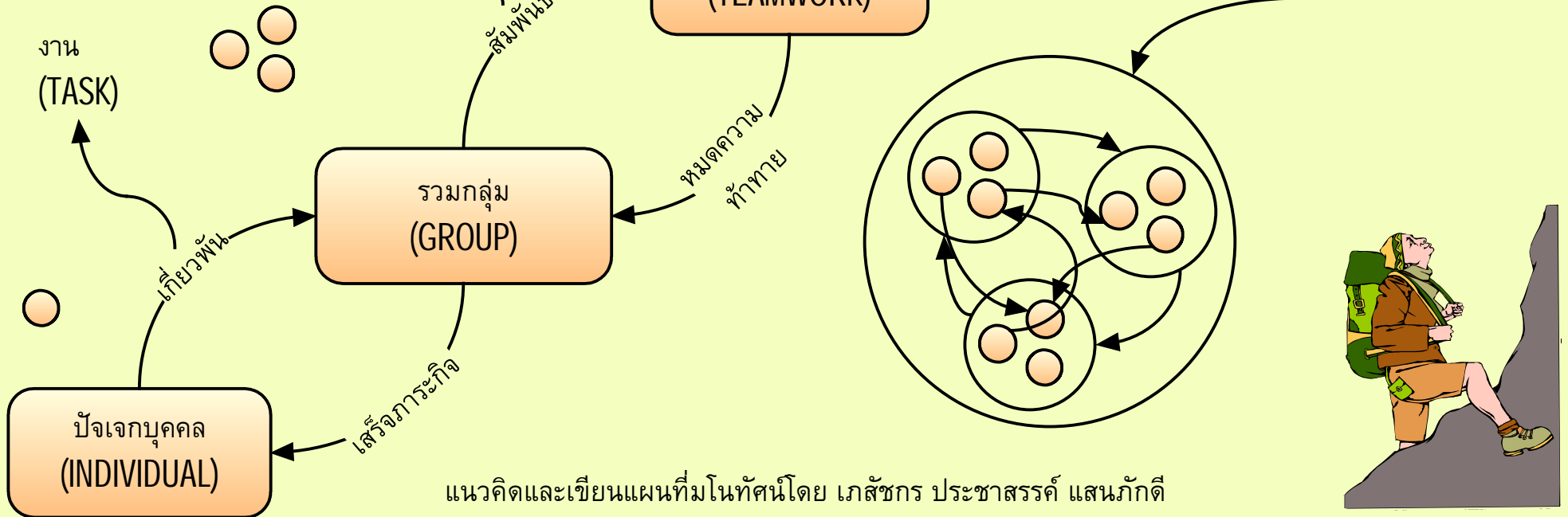
มองปัญหาและวางแผนแก้ปัญหาด้วยหลักการ 14 ก

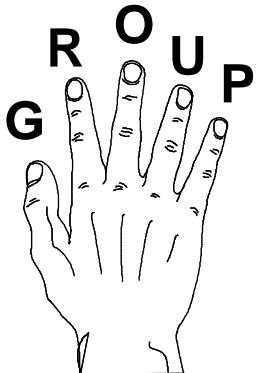
ย่างก้าวแห่งการเปลี่ยนแปลง

The DANCE of CHANGE

การเปลี่ยนผ่านแต่ละขั้นที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำ
(LEADERSHIP LADDER)

แนวคิดและเขียนแผนที่มนทัศน์โดย เกษัชกร ประชาสรรค์ แสนภักดี

ประเด็นเรียนรู้เรื่อง กลุ่ม (GROUP)
 โดย ภก. ประชาสารณ์ แสนภักดี M.P.H.
 ศูนย์ฝึกอบรมภูมิปัญญาสู่สากล-ขอนแก่น
 เอกสารประกอบการบรรยาย สสจ.บุรีรัมย์
 13 พ.ค. 2548

ผู้สร้างปัญหาให้กลุ่ม

- 1 NATO
- 2 NACO
- 3 NAGO
- 4 NASO

No Action Talk Only
 ไม่ทำอะไร พูดอย่างเดียว

No Action Complain Only
 ไม่ทำอะไร รอร้องรอตอย่างเดียว

No Action Got Only
 ไม่ทำอะไร รอเอาหน้าอย่างเดียว

No Action See Only
 ไม่ทำอะไร รอดูอย่างเดียว

คำถามก่อนทำกลุ่ม

- What?
- Where?
- When?
- Who?
- Why?
- How?

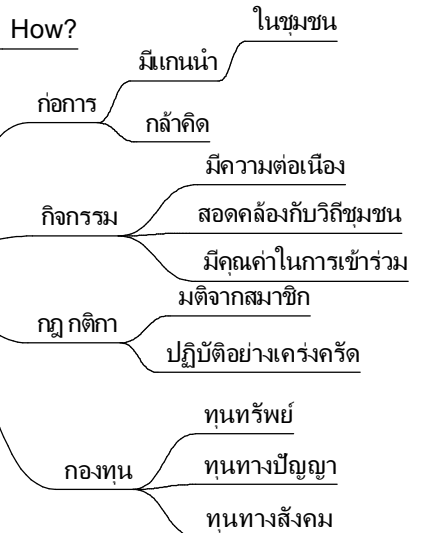
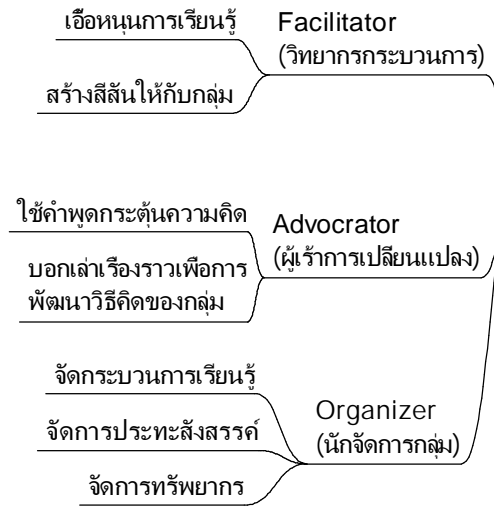
ตอบคำถามเหล่านี้
 ให้ชัดเจนในการทำ
 กลุ่มเพื่อให้เกิดพลัง

ทีมงานเสริมพลังกลุ่ม

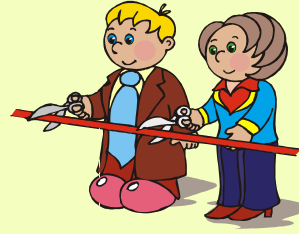
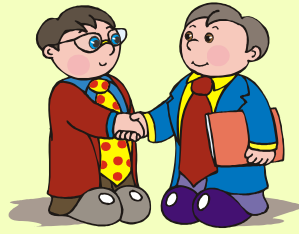

5 ก เพื่อกลุ่มเข้มแข็ง

from Me
 to We

วงจรชีวิตของกลุ่ม

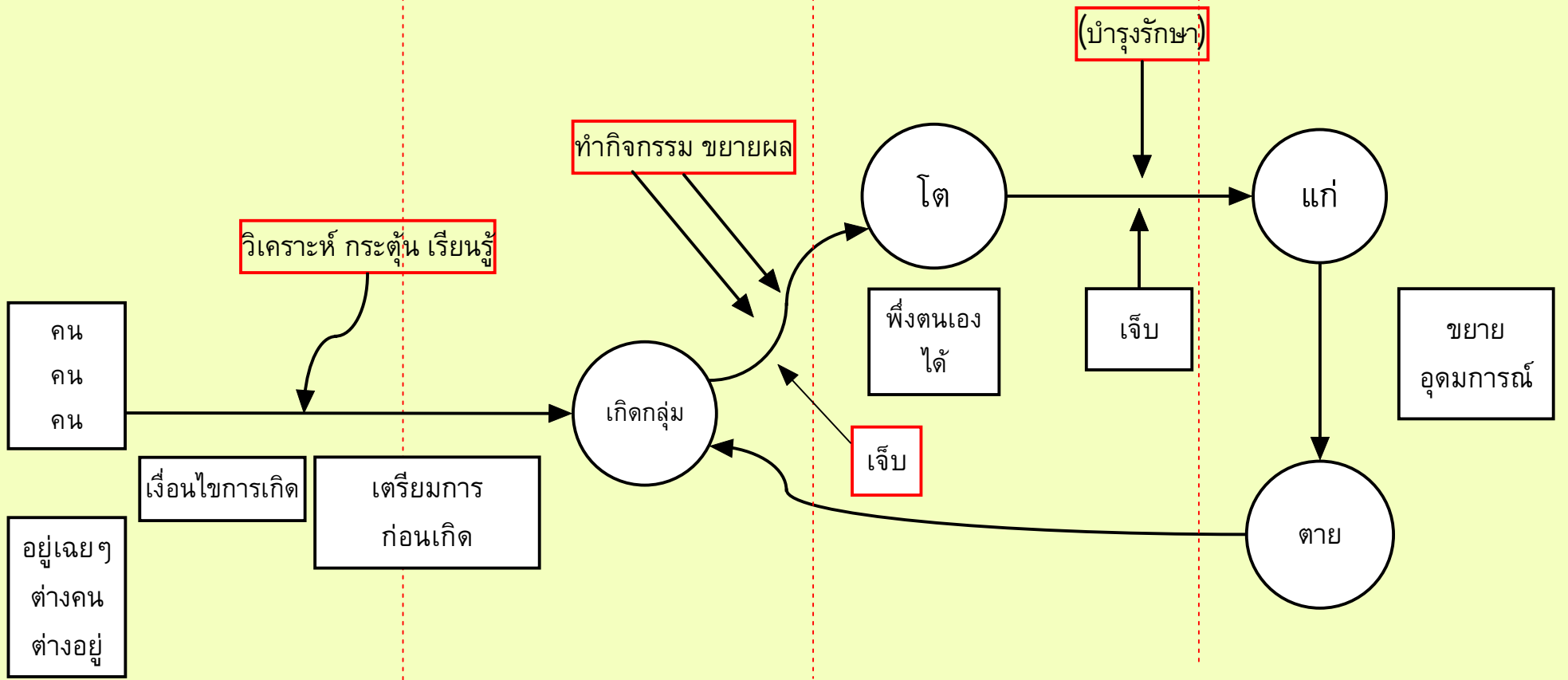

เกี้ยวพวัน

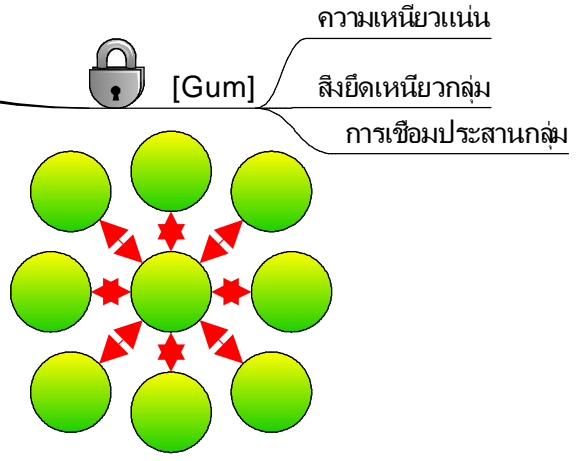
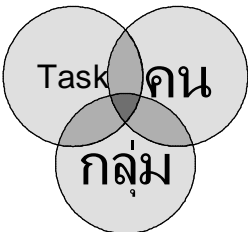
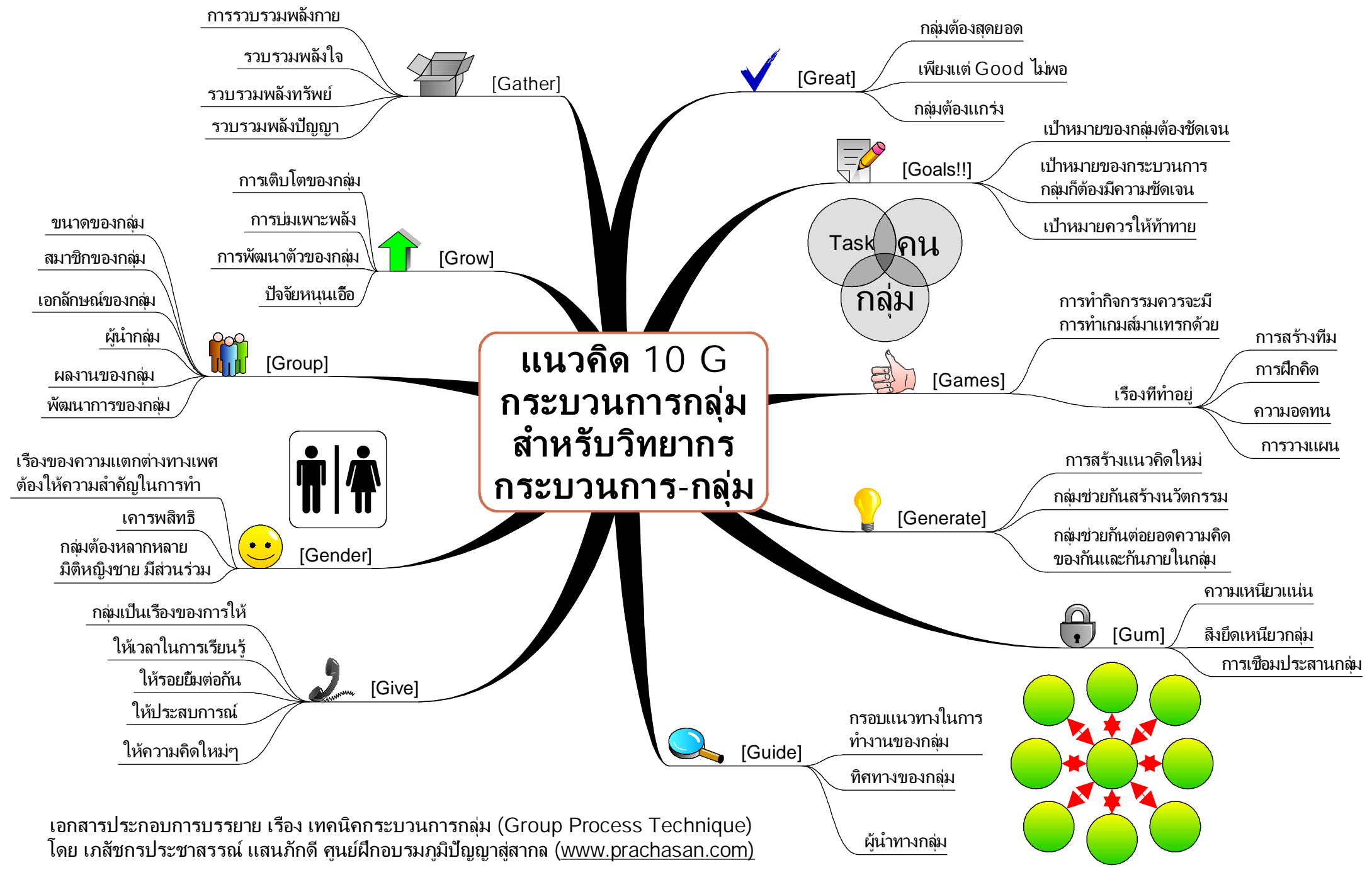
สัมพันธ์

ผูกพัน

พัวพัน

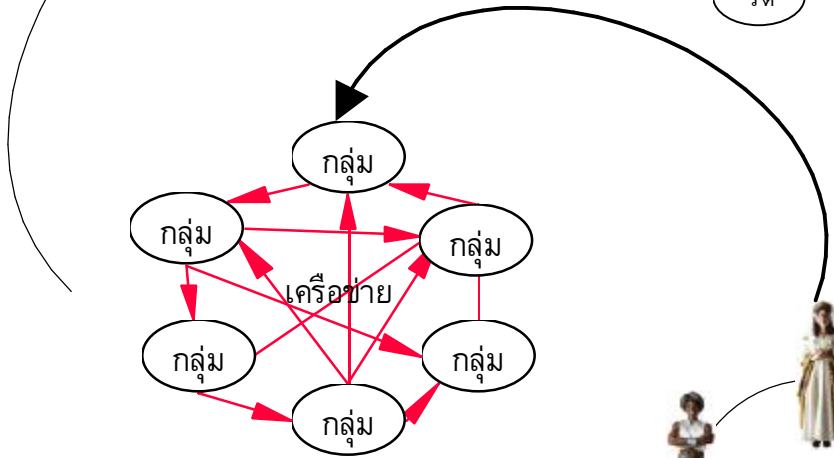
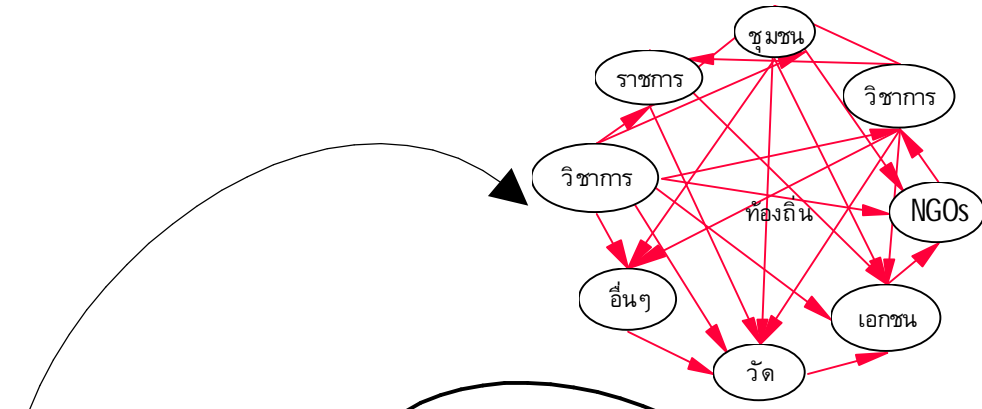

แนวคิด 10 G กระบวนการกลุ่ม สำหรับวิทยากร กระบวนการ-กลุ่ม

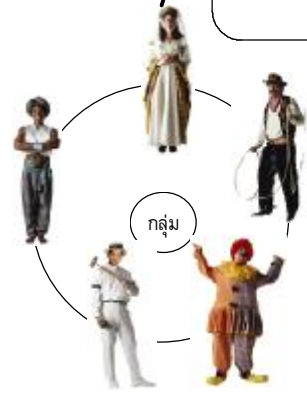
เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง เทคนิคกระบวนการกลุ่ม (Group Process Technique) โดย เกษัษฐกรประชาสรณ์ แสนภักดี ศูนย์ฝึกอบรมภูมิปัญญาสู่สากล (www.prachasan.com)

สรุป Mapping โดย ภก. ดร. ประชาสรรณ แสนภักดี

1. ปัจเจก

ความแตกต่างระหว่าง กลุ่ม องค์กรชุมชน และเครือข่าย

องค์ประกอบสำคัญของเครือข่าย

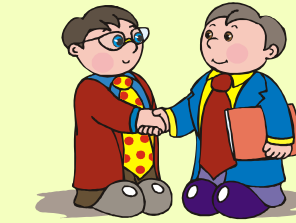
- การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision)
  - มองเห็นอนาคตร่วม
  - เป้าหมายร่วม
- การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
  - สำเนักร่วมกับปัญหา
  - รู้สึกนึกคิดร่วม
- การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (mutual interests/benefits)
  - ประสานประโยชน์ร่วม
- การมีส่วนร่วมร่วมของสมาชิกอย่างกว้างขวาง (all stakeholders participation)
  - ร่วมทุกกระบวนการ
  - ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลงาน
- กระบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship)
  - ประสานจุดแข็ง
  - ร่วมประสานพลัง
- การพึ่งอิงร่วมกัน (interdependence)
  - เติมเต็มส่วนขาด
  - พัฒนาสู่พึ่งกัน
- การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)
  - ทำกิจกรรมร่วม
  - เรียนรู้ร่วมกัน

แนวคิด ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543, น36-34)

แนวคิดการบริหารจัดการเครือข่าย

การทำงานเครือข่าย
(Network)

เรียนรู้ร่วมกัน
(Team learning)

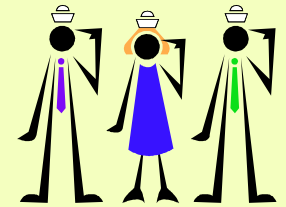
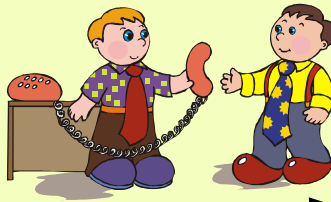
ระบบข้อมูลข่าวสาร
(Information)

ข้อมูลสำคัญอะไรบ้าง?
ตัดสินใจบนข้อมูล?

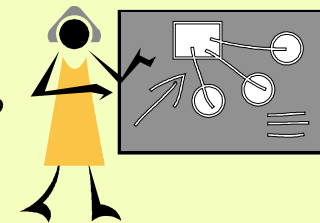
การจัดระบบสื่อสาร
(Communication)

ประสานงานอย่างไร?
สื่อสารสมาชิกอย่างไร?
รับฟังเสียงอย่างไร?

การแบ่งบทบาท
(Responsibility)

ใครเป็นผู้นำ?
ใครรับผิดชอบอะไร?
ใครกับใคร?

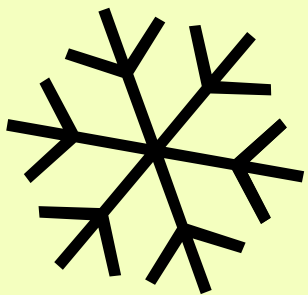
การจัดทำผังเครือข่าย
(network mapping)

ใครบ้าง?
เก่งเรื่องอะไร?
พร้อมเรื่องอะไร?
ต้องการทำอะไร?
อยู่ที่ไหน?

ลงมือปฏิบัติ

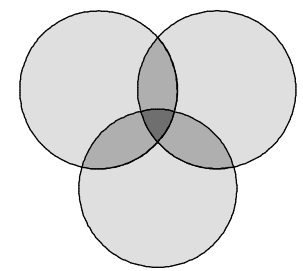
1. วิเคราะห์เครือข่ายใครบ้าง?
2. วิเคราะห์บทบาทในเครือข่าย
3. สื่อสารกันอย่างไรบ้าง

เอกสารประกอบการบรรยาย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ
โดย เกษียรประชาสรรค์ แสนภักดี M.P.H. (ม.เชียงใหม่) วิทยากร เครือข่ายหลักประกัน
สุขภาพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (WWW.PRACHASAN.COM)

กระบวนการมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน
- การมีส่วนร่วมในการวางแผน
- การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- การมีส่วนร่วมในการติดตาม

บทสรุปการมีส่วนร่วม
จากการรณรงค์ที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมในงานพัฒนา
แนวคิด อคิน รพีพัฒน์

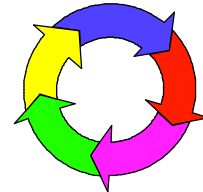
- มีส่วนร่วมในปัญหา
  - ค้นหาปัญหา
  - พิจารณาปัญหา
  - จัดลำดับความสำคัญ
- มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ
- มีส่วนร่วมในการค้นหาทางแก้ไข
- มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไข
- มีส่วนร่วมในการประเมินผล

แนวคิดการมีส่วนร่วมในขั้นตอน
การพัฒนาของ บัณฑิต อ่อนดำ

- กำหนดนโยบาย
  - วัตถุประสงค์
  - วิธีการ
  - แนวทาง
  - ทรัพยากร
- ขั้นตอนที่ 1 ส่วนร่วมในการริเริ่ม
  - ขั้นตอนที่ 2 ส่วนร่วม
ในขั้นการวางแผน
  - ขั้นตอนที่ 3 ส่วนร่วมใน
ขั้นการดำเนินการ
  - ขั้นตอนที่ 4 ส่วนร่วมในขั้นการ
รับผลประโยชน์

แนวคิดการมีส่วนร่วม
Cohen and Uphoff

- การมีส่วนร่วมตัดสินใจ
- การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ
- การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

เดวิท เมทิวส์ นำเสนอ
การมีส่วนร่วมของ ปชช.

- การกำหนดประเด็นปัญหา
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- การสร้างทางเลือกให้กับชุมชน
- การดำเนินกิจกรรมสาธารณะ
- การประเมินผลกิจกรรมโดยสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 5 ส่วนร่วมในขั้นการประเมินผล

WHO/UNICEF ได้เสนอ
แนวคิดการมีส่วนร่วม

- วิเคราะห์ปัญหา
  - จัดลำดับความสำคัญ
  - ตั้งเป้าหมาย
  - กำหนดการใช้ทรัพยากร
  - วิธีการประเมินผล
  - ร่วมบริหารจัดการ
  - การดำเนินงาน
  - การใช้ประโยชน์
  - เท่าเทียมกัน
- การวางแผน
  - การดำเนินการ
  - การได้รับผลประโยชน์

อ้างอิงจาก หนังสือ กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา
ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ หน้า 139-143

เอกสารประกอบการบรรยาย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ
โดย เกษียรประชาสรรค์ แสนภักดี M.P.H. (ม.เชียงใหม่) วิทยากร เครือข่ายหลักประกัน
สุขภาพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (WWW.PRACHASAN.COM)

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมประชุม
- การมีส่วนร่วมออกเงิน
- การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
- การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
- การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
- การมีส่วนร่วมชักชวน
- การมีส่วนร่วมบริโภคร
- การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
- การมีส่วนร่วมใช้แรงงาน
- การมีส่วนร่วมออกทรัพยากร

- Interdependent
1. ร่วมในการสละเงิน
  2. ร่วมสละแรงงาน
  3. ร่วมในการประชุม
  4. ร่วมสละวัสดุอุปกรณ์

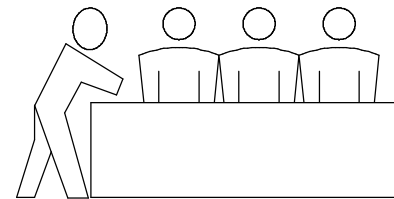
5. ร่วมในการวางแผน
6. ร่วมในการแสดงความคิดเห็น
7. ร่วมชักชวนชาวบ้าน
8. ร่วมรับผิดชอบ หรือ ควบคุมการดำเนินการ
9. ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน

กรณีการ ชมดี นำเสนอ
เพิ่มเติมการมีส่วนร่วม

จินตนา ทองรอด
นำเสนอ การจัดลำดับ
การมีส่วนร่วมจาก
มากไปหาน้อย

ปธาน สุวรรณมงคล
นำเสนอประเด็น

Lee J. Cary นำเสนอ
บทบาท/หน้าที่ในการร่วม

Board of Directors

สรุปภาพการมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
- การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ
- การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์

- เป็นสมาชิก (Member)
- เป็นผู้เข้าประชุม (Attendance @ Meeting)
- เป็นผู้บริจาคเงิน (Financial Contribute)
- เป็นกรรมการ (Membership on Committees)

- เป็นประธาน (Leader)
- การสนับสนุนทรัพยากร
  - สนับสนุนเงิน
  - สนับสนุนวัสดุ
  - สนับสนุนแรงงาน

- อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม
  - เป็นผู้นำ
  - เป็นกรรมการ
  - เป็นสมาชิก

อ้างอิงจาก หนังสือ กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา
ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ หน้า 139-143

เอกสารประกอบการบรรยาย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ
โดย เกษัชกร ประชาสรรณ์ แสนภักดี M.P.H. (ม.เชียงใหม่) วิทยากร เครือข่ายหลักประกัน
สุขภาพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (WWW.PRACHASAN.COM)

การศึกษาชุมชนก่อนการพัฒนาชุมชน

การวางแผนดำเนินกิจกรรมของชุมชน
ต้องอยู่ภายใต้ความต้องการของชุมชน

การใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อ
กระตุ้นการทำงานของชุมชน

การจัดโครงสร้างองค์กรที่เป็นอิสระ
จากการครอบงำขององค์กรภายนอก

การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น
โดยการฝึกอบรม

การจัดโครงข่ายข้อมูล
ที่มีประสิทธิภาพ

การสนับสนุนทรัพยากร
เงิน วัสดุ วิชาการ เทคโนโลยี

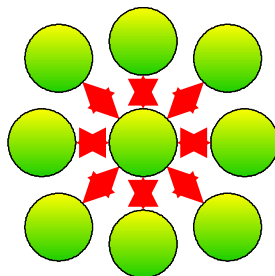
พฤติกรรมของผู้นำต้อง
เป็นกลาง ซื่อสัตย์ เสียสละ

เทคนิค A-I-C

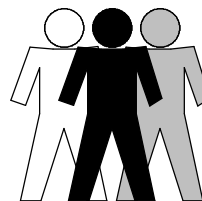
เทคนิค FSC

เทคนิคด้านการบริหาร

เทคนิคทางจิตวิทยา

Personnel

เทคนิคการประชาสัมพันธ์

เทคนิคกระตุ้น การมีส่วนร่วม

การใช้เครื่องมือ

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

- จับกลุ่มคุย
- ถกปัญหา
- เรียนรู้ร่วมกัน

การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

การสร้างควม
ภาคภูมิใจให้สมาชิก

- ให้ความเท่าเทียม
- เสมอภาค

การใช้สื่อบุคคล

- ติดต่อผ่านผู้นำ
- พบปะพูดคุย
- สื่อตรา/ผู้มีชื่อเสียง

ใช้สื่อสมัยใหม่

- สิ่งพิมพ์
- เสียง
- ภาพ

ใช้หลากหลายช่องทาง

แนวทางการส่งเสริม การมีส่วนร่วมใน ระบบหลักประกัน สุขภาพของประชาชน

เอกสารประกอบการบรรยาย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ โดย เกษัชกรประชาธรรม แสนภักดี M.P.H. (ม.เชียงใหม่) วิทยากร เครือข่ายหลักประกันสุขภาพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (WWW.PRACHASAN.COM)

4 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการตรวจสอบคุณภาพบริการ

- จัดให้มีศูนย์สุขภาพชุมชน
- มีศูนย์รับฟังเรื่องร้องทุกข์ของชุมชน
- พัฒนาหลักเกณฑ์เพื่อรับรองศูนย์สนับสนุน/ให้การช่วยเหลือภาคประชาชน
- เยาวยชน
- ผู้สูงอายุ
- ผู้พิการ
- ผู้ริโภค
- ชุมชนแออัด
- การวิจัย
- การศึกษา
- สนับสนุนกลุ่มต่างๆ
- วางแผนพัฒนาการช่วยเหลือประชาชน

1 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านนโยบาย(Policy)

- มีส่วนร่วมในทุกระดับ
- มีการพัฒนาประชาชนเพื่อการเข้าร่วมในระบบ
- การเชื่อมโยงเครือข่ายจากรากหญ้า สู่ นโยบาย

2 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการพัฒนาคุณภาพบริการ

- ประชาชนแสดงบทบาทในระดับล่างสุด
- ร่วมบริหารหน่วยบริการ
- การทำแผนสุขภาพชุมชน
- สนับสนุนความหลากหลายในเครือข่ายบริการ
- ดูแลสุขภาพตนเอง
- ตัดสินใจร่วมกับแพทย์

3 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการจัดบริการสุขภาพ

- พัฒนาหลักเกณฑ์ให้เอกชนเข้าร่วมในการจัดการ
- จัดระบบหลักประกันสุขภาพในท้องถิ่น
- การดูแลผู้ป่วยเรื้อรังในชุมชน
- การส่งเสริมสุขภาพชุมชน
- การแพทย์ทางเลือกพื้นบ้าน แผนไทย
- มีชุมชนต้นแบบ

คณะอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมภาคประชาชน

- เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชน
- ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความเข้าใจรับรู้สิทธิ การเข้าถึงบริการในระบบหลักประกันสุขภาพ
- สนับสนุน สปสช. ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ และแผนงานในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ
- ติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วมภาคประชาชน และการคุ้มครองสิทธิ
- ปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

อ้างอิงจากหนังสือ : รวมพลังสร้างสรรค์ หลักประกันสุขภาพที่ยั่งยืน สำนักบริการประชาชน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ระบบสุขภาพชุมชน

ระบบสุขภาพชุมชน จากหนังสือ วิถีชุมชน คู่มือการรู้ที่ทำงานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก โดย นพ. โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ Mind Mapping โดย เกษักร ประชาสรรณ แสนภักดี

ข้อแนะนำ

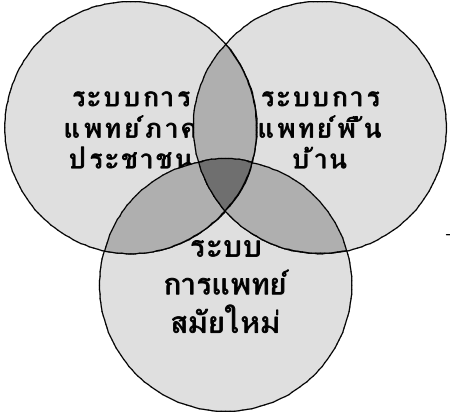
- สำรวจแหล่งพึ่งพา ด้านสุขภาพของชุมชน
- สัมภาษณ์ประวัติชีวิต เพื่อเข้าใจระบบสุขภาพ
- เข้าไปดูการใช้ยาจากร้านชำ
- ควรรสนใจกิจกรรมของชุมชน ด้านสุขภาพ / การออกกำลังกาย
- แยกประเด็นเชิงบวก เชิงลบจาก Mind Map

ปัญหาที่พบในการทำงานชุมชน

- มองว่าชาวบ้านพึ่งระบบบริการของรัฐอย่างเดียว
- มองไม่เห็นกลุ่มสุขภาพที่มีอยู่ในชุมชน
- มองเห็นแหล่งการพึ่งตนเองของชาวบ้าน

ระบบสุขภาพชุมชนคืออะไร

- วิธีคิด
- ทัศนคติ
- ความรู้สึกนึกคิด
- ความหลากหลาย
- สิ่งที่ต้องเข้าใจ (ที่มีต่อโรคของชุมชน)
- วิธีการรักษาของชาวบ้าน

บทสรุป

- ขยายกรอบความคิด มองความเจ็บป่วยในหลายมิติ
- พหุลักษณะทางการแพทย์ คือต้นทุนของระบบสุขภาพ
- การศึกษาาระบบสุขภาพ คือการเข้าถึงวิถีชุมชน

เป้าหมายสำคัญของเครื่องมือ

- เพื่อให้เห็นระบบการแพทย์ที่หลากหลายในชุมชน
- นำความหลากหลายในชุมชน มาประยุกต์ใช้กับงานบริการด้านสาธารณสุข

เส้นทางการรักษาความเจ็บป่วย

จุกเสียด --> ยาย --> ปวดท้อง
กินของผิด --> ซื้อมาขับลม --> กินยาหมด

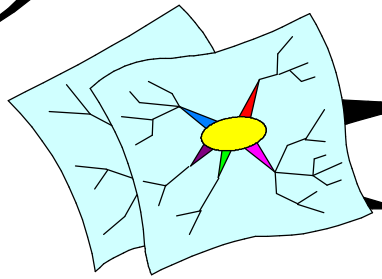
- ติดตามวิถีของชาวบ้าน
- เข้าใจเรื่องราวสุขภาพ

ระบบพหุลักษณะทางการแพทย์ที่มีอยู่ในชุมชน

- ระบบทฤษฎีโลก
- ระบบการดูแลรักษาสุขภาพ

ระดมความคิดเห็นระบบสุขภาพชุมชน

จากทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เขียน Mind Map ระบบสุขภาพ

- จัดหมวดหมู่
- มองภาพรวม

บันไดแห่งการมีส่วนร่วมของพลเมือง อ้างอิงจากหนังสือ การประชุมอย่างสร้างสรรค์ โดย ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ และ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์

ประยุกต์ใช้

1. กำหนดเป้าหมายระดับที่ต้องการ
2. เลือกวิธีการที่เหมาะสม
3. ประเมินระดับที่แท้จริง
4. สื่อสารอย่างมีเป้าหมาย

